

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndc/12/2023
Identifikačné číslo spisu:	1621202264
Dátum vydania rozhodnutia:	12.07.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1621202264.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: U. G., narodená XX. U. XXXX a G. G., narodená X. C. XXXX, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, deti matky G. G. V., narodenej XX. C. XXXX, R., E.Y. XX a otca B. G. G., narodeného X. C. XXXX, R., L. X, zastúpeného advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s.r.o., Bratislava, Radvanská 21, o návrhu otca na uloženie výchovného opatrenia maloletým deťom a matke a o námietke zaujatosti, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 11CoP/274/2022, 11NcC/18/2022 a na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 12CoP/24/2023, 12NcP/2/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Trnave s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave, takto

rozhodol:

Na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 12CoP/24/2023, 12NcP/2/2023 je p r í s l u š n ý Krajský súd v Trnave.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave podľa § 6 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) majú za to, že vecne a miestne príslušným na prejednanie odvolania je v danom prípade Krajský súd v Bratislave z nasledovných dôvodov: Podľa § 3 ods. 5 písm. b) CMP v znení účinnom od 1. júna 2023 na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Bratislave a Krajského súdu v Nitre je príslušný Krajský súd v Trnave. V zmysle prechodných ustanovení CMP (§ 396b) je však konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 potrebné dokončiť na vecne a miestne príslušnom súde, čo je v danom prípade Krajský súd v Bratislave. Podľa Krajského súdu v Trnave došlo s účinnosťou od 1. júna 2023 k zavedeniu kauzálnej príslušnosti krajských súdov na konanie o odvolaniach v rodinnoprávných veciach, ktorá do 31. mája 2023 inštitucionálne neexistovala. Zavedením kauzálnej príslušnosti Krajského súdu v Trnave však nedošlo k prechodu výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi v prebiehajúcich odvolacích konaniach, keďže zo žiadneho z ustanovení zákona č. 150/2022 Z. z. takýto prechod výkonu súdnictva nevyplýva.

2. Podľa § 5 CMP súd aj bez námietky skúma príslušnosť počas celého konania.

3. Podľa § 6 ods. 1, ods. 2 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. Ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

4. Podľa § 3 ods. 5 písm. b) CMP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Bratislave a Krajského súdu v Nitre je príslušný Krajský súd v Trnave.

5. Podľa § 396b CMP konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

6. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

8. Najvyšší súd, ktorý je ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Bratislave podľa § 6 ods. 2 CMP príslušný na rozhodnutie o príslušnosti, posúdil dôvodnosť nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením veci nie je dôvodný.

9. Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Bratislava I uznesením z 3. marca 2022 č. k. 7P/1/2021-530 zamietol návrh otca na uloženie výchovného opatrenia. Voči tomuto uzneseniu bolo podané odvolanie a vec bola predložená Krajskému súdu v Bratislave ako súdu odvolaciemu. Následne Okresný súd Bratislava I predložil Krajskému súdu v Bratislave aj námietku zaujatosti vznesenú otcom voči zákonnému sudcovi okresného súdu. Krajský súd v Bratislave vo veci nerozhodol a po 1. júni 2023 postúpil vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Trnave ako súdu funkčne a kauzálné príslušnému.

10. Ustanovenie § 396b CMP predstavuje procesné ustanovenie intertemporálnej povahy, ktorým sa určuje režim dočasného, prechodného (intertemporálneho) spolupôsobenia skoršej a neskoršej právnej úpravy, teda vzájomný vzťah týchto úprav. Nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov. Účelom princípu okamžitej aplikovateľnosti nových procesných noriem, teda použiteľnosti nových procesných ustanovení aj na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajšej právnej úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (m. m. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2014 sp. zn. PL. ÚS 107/2011, uznesenie z 12. apríla 2018 sp. zn. II. ÚS 185/2018, uznesenie z 22. septembra 2020 sp. zn. III. ÚS 349/2020, nález z 8. februára 2023 sp. zn. II. ÚS 451/2022).

11. Princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy je procesnému právu natoľko imanentný, že sa nemusí explicitne vyjadrovať v prechodných ustanoveniach procesnej úpravy - platí aj bez toho, aby bol vyjadrený (porov. Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 1064 - 1072).

12. Ustanovenie § 396b CMP zaviedlo výnimku z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy CMP v znení účinnom od 1. júna 2023, ktorá sa vzťahuje na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných.

13. Príslušnosť súdu na konanie o odvolaní, t. j. na konanie v druhej inštancii, sa označuje ako funkčná príslušnosť; podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 34 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023 o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. K námietke Krajského súdu v Trnave, že od 1. júna 2023 došlo k zavedeniu kauzálnej príslušnosti krajských súdov na konanie o odvolaniach v rodinnoprávných veciach, ktorá do 31. mája 2023 inštitucionálne neexistovala, najvyšší súd konštatuje, že kauzálna príslušnosť súdov nie je osobitnou kategóriou príslušnosti, ale len určitou (zákonodarcom zvolenou) kombináciou vecnej, miestnej a prípadne funkčnej príslušnosti vo vzťahu ku konkrétnym typom súdnych sporov, resp. konaní.

15. Pokiaľ na konanie o odvolaní podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol funkčne príslušný Krajský súd v Bratislave, zatiaľ čo s účinnosťou od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní v zmysle § 3 ods. 5 písm. b) CMP funkčne príslušný Krajský súd v Trnave a súčasne § 396b CMP ako intertemporálne ustanovenie explicitne neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, potom so zreteľom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy, je na konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 funkčne príslušný Krajský súd v Trnave.

16. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že uvedený názor je v súlade i s názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. IV. ÚS 257/2023 (ods. 75 až 77), ktorý konštatoval, že počas konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa došlo k zmene § 3 ods. 5 písm. a) CMP a poukázal i na § 396b CMP. Keďže ústavný súd vrátil vec na nové rozhodnutie o odvolaní, vychádzajúc z princípu okamžitej aplikability procesných noriem dospel k záveru, že na rozhodovanie o odvolaní v návratových konaniach je už funkčne príslušný Krajský súd v Žiline (pozn.: v danej veci ústavný súd zrušil rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici).

17. Najvyšší súd poukazuje aj na zachovanie plynulosti, rýchlosti konania a v neposlednom rade na zachovanie účelu súdnej reformy.

18. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že týmto nedochádza k porušeniu základného práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a ani k porušeniu základnej procesnoprávnej zásady tzv. perpetuatio fori, spočívajúcej v trvaní príslušnosti súdu počas celého konania, keďže ide o zákonom vopred stanovené kritérium zmeny príslušnosti odvolacieho súdu, ktoré má charakter všeobecného pravidla, nevzťahuje sa teda individuálne na konkrétny spor, resp. konanie.

19. K námietke zaujatosti vznesenej účastníkom konania najvyšší súd uvádza, že v zmysle § 54 CSP sa vec predkladá „nadriadenému súdu“. Zákonodarca teda rozlišuje medzi „nadriadeným súdom“ a „odvolacím súdom“ (porov. napr. uznesenie Ústavného súdu SR z 29.11.2016 sp. zn. III. ÚS 824/2016). V prejednávanej veci však námietka zaujatosti bola vznesená až v odvolacom konaní, preto je logické, že o tejto námietke by sa malo rozhodovať súčasne s odvolaním (čo nepriamo vyplýva aj z ustanovenia § 56 CSP), teda by o nej mal rozhodovať súd, ktorý bude rozhodovať o odvolaní (ak o nej bude samostatne rozhodovať - porov. Bajánková, J. § 55. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 248, marg. č. 2). V tomto kontexte treba slovné spojenie „nadriadený súd“ chápať vo funkčnom zmysle - ako súd príslušný na rozhodovanie o odvolaní.

20. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave nie je dôvodný, preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.